

УДК: 341.162

ЮРИДИЧНІ НАСЛІДКИ ПРИПИНЕННЯ НЕМІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ ДЛЯ ОСІБ, СВОБОДА ЯКИХ У ЦЬОМУ КОНФЛІКТІ ОБМЕЖЕНА

Володимир Лисик, Софія Ольшанецька

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032) 239-41-99,
e-mail: vlysyk@gmail.com*

Розглянуто юридичні наслідки, що настають для осіб, свободу яких обмежено у зв'язку із неміжнародними збройними конфліктами після їхнього припинення. Автори роблять спробу довести, що в сучасному міжнародному праві сформувався міжнародний звичай, згідно з яким такі особи підлягають звільненню. Особливо розглянуто випадки відмови таким особам у звільненні.

Ключові слова: особи, свобода яких обмежена; неміжнародний збройний конфлікт; міжнародне гуманітарне право.

Постановка проблеми. Попри існуючу заборону застосування сили, кількість збройних конфліктів не тільки не зменшилася, а, навпаки, суттєво зросла. Суттєво змінився їхній характер. На зміну класичним війнам, які були міжнародними збройними конфліктами, прийшли неміжнародні збройні конфлікти. Це спричиняє доволі багато проблем під час їхнього врегулювання, оскільки основний масив норм *міжнародного гуманітарного права* (МГП) покликаний регулювати саме міжнародні конфлікти, а неміжнародні регулюють незначною кількістю норм цієї галузі. Одним із наслідків такого обмеженого регулювання є те, що не до кінця врегульовано значну кількість питань, в тому числі і тих, що виникають у зв'язку із припиненням таких конфліктів. Одним з таких питань є проблема юридичних наслідків припинення збройного конфлікту для осіб, свобода яких обмежена у зв'язку із ним. Це дане питання має доволі велике практичне значення і для нашої держави, оскільки прямо пов'язане з виконанням так званих «Мінських домовленостей».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему юридичних наслідків закінчення неміжнародних збройних конфліктів для осіб, затриманих у зв'язку з останніми, доволі слабо досліджено у вітчизняній літературі. Фактично окремі аспекти цієї теми розглянуто у працях лише кількох українських вчених: В. М. Репецького, М. М. Гнатівського та К. Доді. Не надто багато уваги цій темі присвятили і зарубіжні вчені. Серед останніх можна назвати М. Сасолі, Р. Абі-Сааб, Є. Давіда та інших. Проте здебільшого автори зосереджували свою увагу на аналізі юридичних наслідків припинення неміжнародного збройного конфлікту загалом, не досліджуючи проблему наслідків такої події для

визначення подальшого статусу осіб, свобода яких була обмеженою у зв'язку із неміжнародними збройними конфліктами.

Виклад основного матеріалу. Одним із логічних наслідків завершення міжнародного збройного конфлікту є звільнення осіб, свободу яких було обмежено у зв'язку з цією обставиною. Правило давно набуло звичаєвого характеру і закріплено у Женевських конвенціях 1949 р. Загальну логіку існування цієї норми можна пояснити тим, що здебільшого (військовий полон, інтернування) метою обмеження свободи особи є не її покарання, а запобігання її подальшій участі у збройному конфлікті.

Однак таке правило не варто прямо застосовувати до неміжнародних збройних конфліктів, адже там доволі часто метою обмеження свободи є саме покарання особи, яка вчинила злочин, оскільки зі зброєю в руках воювала з урядом власної держави.

Попри це, сьогодні можна констатувати, що правило щодо звільнення осіб, свободу яких було обмежено у зв'язку зі збройним конфліктом після його припинення, слід застосовувати і до неміжнародних збройних конфліктів. Воно знаходить все більше прихильників і все частіше його використовують на практиці. Причиною такого твердження може слугувати той факт, що така норма набула звичаєвого характеру. У збірнику Звичаєвого міжнародного гуманітарного права [7] міститься норма 128, ч. 3 якої передбачає: «Особи, позбавлені волі з причин, пов'язаних зі збройним конфліктом неміжнародного характеру, повинні бути звільнені одразу ж, як тільки припинили діяти обставини, що були підставою для позбавлення їх волі».

Відмову від звільнення затриманої особи прирівнюють до довільного позбавлення волі і забороняють як норми МГП, так і права прав людини. У багатьох державах (зокрема, в Австралії, Португалії, США, Румунії та інших) довільне позбавлення волі (у тому числі під час збройного конфлікту) є злочином.

Положення про звільнення осіб, затриманих у зв'язку зі збройним конфліктом, безперечно, беруть свій початок з норм МГП, що стосувалися військового полону та інтернування під час міжнародних збройних конфліктів. Наприклад, ст. 20 Гаазького положення до IV Гаазької конвенції 1907 р. передбачала обов'язок сторін конфлікту репатріювати військовополонених у найкоротші строки після укладення миру [4]. Схоже положення міститься в ЖК 1949 р. Зокрема, ст. 118 ЖК III 1949 р. вимагає, щоб військовополонені були звільнені одразу після припинення активних військових дій. Ст. 132 ЖК IV 1949 р. передбачає необхідність негайного звільнення інтернованих, як тільки зникнуть підстави для такого обмеження свободи. Своєю чергою ст. 133 ЖК IV 1949 р. передбачає звільнення всіх інтернованих якомога швидше після припинення військових дій. ДП I 1977 р. теж передбачає обов'язок сторін звільнити всіх осіб, а невинуватого затримку трактує як серйозне порушення МГП.

У договорах, що регулюють неміжнародні збройні конфлікти, що норму не викладено настільки чітко. Зокрема, ст. 3 ЖК 1949 р. не містить положення

щодо обов'язкового звільнення особи після закінчення збройного конфлікту. Єдине положення, яке має відношення до цього, заборона захоплення заручників, а також застосування покарання у вигляді позбавлення волі без судового вироку (доволі часто науковці говорять, що незаконне утримання особи можна прирівнювати до утримання заручників або незаконного позбавлення волі, а це є воєнним злочином) [2, с. 210].

Не надто чітко досліджуване питання врегульоване і у ДП II 1977 р. Цей документ містить кілька норм, що стосуються звільнення осіб, свобода яких обмежена у зв'язку зі збройними конфліктами. Відповідно до п. 2(с), заборонено захоплення заручників. Окрім того, п. 4 ст. 5 передбачає, що у випадку прийняття рішення щодо звільнення такої особи, ті, хто її приймають, зобов'язані забезпечити безпеку звільнених. Також у п. 5 ст. 6 передбачено, що після припинення військових дій органи, під владою яких знаходяться особи, повинні надати якомога ширшу амністію особам, що брали участь у збройному конфлікті, та особам, позбавленим волі з причин, пов'язаних зі збройним конфліктом, незалежно від того, чи були вони інтерновані або затримані.

Отже, ані ст. 3 ЖК 1949 р., ані ДП II 1977 р. прямо не передбачають обов'язок сторін збройного конфлікту звільнити осіб, свобода яких обмежена у зв'язку зі збройним конфліктом. Однак, як засвідчує практика, сторони конфліктів неміжнародного характеру, зазвичай дотримуються обов'язку звільнити всіх осіб, затриманих у зв'язку з неміжнародним конфліктом, як тільки зникають підстави для утримання такої особи [23, с. 166]. Зокрема, положення про звільнення таких осіб містяться практично в усіх угодах між учасниками неміжнародних збройних конфліктів [10]. Також це підтверджують заклики до сторін збройного конфлікту звільнити захоплених осіб, що містяться в практиці великої кількості міжнародних організацій, зокрема, ООН [8], Ради Європи [15], ОБСЄ [22], Африканського союзу, Організації Американських держав тощо.

Така практика підтверджується також тим фактом, що на 27-й Міжнародній конференції Червоного Хреста, у роботі якої брали участь представники майже всіх держав, прийнято резолюцію, що містить заклик до всіх сторін збройних конфліктів забезпечити звільнення і репатріацію військовополонених та інших осіб, затриманих у зв'язку зі збройними конфліктами, одразу ж після припинення активних воєнних дій, якщо відносно них не ведеться судового процесу, суворо дотримуватися заборони захоплення заручників; не затримувати звільнення полонених та інших осіб з ціллю торгівлі, що заборонено Женевськими конвенціями 1949 р. [11].

Аналіз практики сторін неміжнародних збройних конфліктів стосовно звільнення осіб, затриманих у зв'язку зі збройним конфліктом, дає підставу констатувати певні особливості, що стосуються звільнення осіб, затриманих у зв'язку з неміжнародними збройними конфліктами, зокрема:

1. Звільненню підлягають особи, затримані у зв'язку зі збройними конфліктами неміжнародного характеру. Як зазначено вище, характерною особливістю цієї категорії осіб є той факт, що обмеження їхньої волі прямо

пов'язано зі збройним конфліктом. Найчастіше таке звільнення застосовуватиметься до інтернованих осіб, а також військових та працівників інших силових структур, які діяли від імені уряду і були захоплені антиурядовими силами, а також учасниками антиурядових сил. Зрідка – до осіб, що допомагали антиурядовим силам. Особи, затримані у зв'язку з іншими обставинами, наприклад, у зв'язку з вчиненням загальнокримінальних злочинів, не можуть претендувати на звільнення. Окрім того, кожен випадок відмови сторонами конфлікту від звільнення осіб, затриманих у зв'язку зі збройними конфліктами, може бути оскаржено в судовому порядку відповідно до процедури, передбаченої національним законодавством утримуючої держави. Слід враховувати той факт, що особи, затримані з міркувань безпеки, підлягають звільненню безумовно (оскільки із закінченням збройного конфлікту вони перестали становити загрозу для утримуючої держави), тоді як особи, що затримані в порядку кримінального судочинства, можуть бути звільненні за певних умов.

2. Зобов'язання звільнити таких осіб є безумовним і не застосовується за взаємністю, тобто не можна посилаючись на дії іншої сторони конфлікту для того, щоб виправдати свої дії. З цього приводу Е. Давід зазначає, що такий обов'язок є безумовним, і обумовлювати його виконання дотриманням його іншою стороною означає порушувати принцип, згідно з яким дотримання норм міжнародного гуманітарного права не передбачає взаємності [1, с. 599]. Однак щодо міжнародних збройних конфліктів є прецеденти виправдання порушень з боку однієї сторони діями іншої. Наприклад, Комісія з розгляду скарг Еритреї та Ефіопії, створена цими державами, вирішила виправдати дії останньої про призупинення процесу звільнення полонених у зв'язку з тим, що інша держав не виконує своїх зобов'язань [17]. І хоча така практика видається логічною, проте вона порушує низку базових принципів, на яких ґрунтується міжнародне гуманітарне право, зокрема, заборони репресалій.

3. Підставами для звільнення осіб, затриманих у зв'язку зі збройним конфліктом, є настання однієї із наведених нижче обставин: закінчення збройного конфлікту; перемир'я; укладення спеціальної угоди, яка передбачає звільнення затриманих осіб. У перших двох випадках настають обставини, що усувають власне причину, яка стала підставою для затримання особи – тобто припиняється конфлікт чи його активна стадія і настає перемир'я. Слід також зазначити, що доволі часто, насамперед під час перемир'я, проходить процес не звільнення, а саме обміну затриманими особами, на підставі угод, які укладають сторони конфлікту. Окрім того, військові статuti деяких держав досить розширено трактують поняття закінчення збройного конфлікту чи настання перемир'я. Наприклад, з аналізу військового статуту Німеччини випливає, що для закінчення збройного конфлікту чи настання перемир'я не обов'язково є наявність офіційного мирного договору чи взагалі укладення мирного договору [19]. Достатнім є наявність факту хоча б тимчасового припинення збройного конфлікту. Іноді сторони таких конфліктів укладають угоди щодо обміну затриманими особами. І хоча таких прикладів небагато [13], ці угоди,

безперечно, є підставою для звільнення осіб, затриманих у зв'язку з неміжнародними збройними конфліктами. Іноді до зазначених вище підстав додатково включають стан особи (наприклад, тяжка хвороба, поранення, вагітність чи інші обставини), які роблять унеможливає участь цієї особи у збройному конфлікті. Таке правило застосовують за аналогією з третьою та четвертою ЖК 1949 р.

4. Звільнення осіб, затриманих у зв'язку зі збройними конфліктами, необхідно здійснювати якнайшвидше з того моменту, як зникли підстави для такого затримання. Найчастіше такою подією, яка обумовлює зникнення підстав, є закінчення збройного конфлікту. Та, зазначено, можливими є й інші варіанти. Доволі часто як у міжнародних, так і в неміжнародних збройних конфліктах такою підставою є перемир'я, укладення спеціальної угоди тощо. Наголосимо, що існуюча практика не виробила єдиного підходу до визначення того, як швидко повинно відбуватися звільнення, однак, зважаючи на засуджування міжнародною спільнотою фактів невинного затягування звільнення затриманих осіб [18], можна стверджувати, що йдеться про кілька днів (за умови, що це не створює додаткових загроз самій особі). Причому у випадках, коли звільнення відбувається за рішенням суду чи адміністративного органу, його необхідно виконати не пізніше наступного дня після дати, вказаної в самому рішенні.

5. Звільненій особі необхідно гарантувати безпеку. Норми МГП покладають на сторону, яка її утримує, обов'язок забезпечити такій особі безпеку. Якщо ж звільнення створює таку загрозу, його можуть перенести у часі до зникнення таких обставин, або організувати перевезення особи до місця звільнення, яке не становитиме загрози. У коментарі до ДП II 1977 р. зазначено, що затримка звільнення особи може тривати доти, доки визволені особи не досягнуть району, де їх вже не будуть вважати супротивниками, або доки вони не прибудуть додому, залежно від конкретного випадку [3, с. 121]. Окрім того, забезпечення безпеки особи передбачає ще один аспект: чи сама особа прагне повернутися на волю і чи не вважає, що це створить загрозу її життю. Таке положення застосовують за аналогією з міжнародними збройними конфліктами. Воно передбачає, що у особи, яку репатріюють, завжди запитують про згоду на це.

6. Звільнення та обмін затриманими майже завжди передбачають участь нейтрального посередника, яким доволі часто є Міжнародний комітет Червоного Хреста або інша неупереджена гуманітарна організація. При цьому МКЧХ часто сам ініціює підписання угод щодо обміну затриманими особами і бере участь на всіх стадіях такого процесу, починаючи з складання списку осіб, що підлягають звільненню, і завершуючи самим процесом їхнього обміну, а іноді й організацією переміщення і подальшого проживання таких осіб. Надзвичайно важливим є те, що сторони мають добросовісно співпрацювати з МКЧХ [16, с. 340–341], оскільки в іншому разі така його діяльність буде неефективною. Прикладом можна вважати Угоду про всеосяжне політичне врегулювання Камбоджійського конфлікту від 23 жовтня 1991 року [9, с. 38–57]. Відповідно до ст. 21 цієї Угоди, звільнення всіх військовополонених та інтернованих цивільних осіб

проводиться в максимально короткий строк під керівництвом МКЧХ у координації зі спеціальним представником Генерального секретаря ООН та за сприяння, коли це необхідно, інших міжнародних гуманітарних організацій і Сторін Угоди. Крім того, у п. 8 Додатка 4 до цієї Угоди передбачено, щоб МКЧХ гарантували повний доступ до всіх камбоджійських біженців і переміщених осіб для того, щоб проводити перепис, пошук осіб, надавати медичну допомогу, розподіляти продукти харчування та предмети першої необхідності й здійснювати інші заходи, необхідні для виконання його мандату та оперативних функцій. Пункт 10 зазначеного Додатка передбачає, що представник МКЧХ як повноправний член входить до спеціального органу, який контролюватиме та всебічно стежитиме і сприятиме репатріації та інтеграції камбоджійських біженців і переміщених осіб [5, с. 40]. Схожу функцію МКЧХ виконував у процесі обміну полоненими, який відбувся відповідно до Мирної угоди щодо Боснії та Герцеговини 1995 року [6], де передбачено, що Сторони зобов'язані виконати план звільнення полонених, який розробить МКЧХ після консультацій зі Сторонами. Також прикладом можна вважати, обмін полоненими між урядом Колумбії та Револьюційними військовими силами Колумбії – Армією народу на підставі угоди від 2 червня 2001 р. [12]. Іноді в обміні затриманих може брати участь інша організація чи національне товариство Червоного Хреста, однак таких випадків доволі мало і їхня участь у такому процесі, зазвичай, не декларується.

б. Окрім того, що норми МГП передбачають обов'язок сторін звільнити осіб, затриманих у зв'язку з неміжнародним збройним конфліктом, вони містять застереження, що таке звільнення стосується не всіх. Таке правило впливає з п. 4 норми 128 збірника Звичаєвого МГП. Зокрема, зазначено, що позбавлення волі стосовно особи може продовжуватися у випадку, якщо щодо них проводять кримінально-процесуальні дії чи вони відбувають покарання відповідно до законного вироку, винесеного судом. Таку норму однаково застосовують до міжнародних і неміжнародних конфліктів. Отож, аналізуючи практику її застосування, можна абстрагуватися від типу конфлікту.

Доктрина і практика МКЧХ сприяли виокремленню випадків, коли особі може бути відмовлено у звільненні. Розглянемо ці випадки:

Щодо особи проводять кримінально-процесуальні дії у зв'язку із вчиненням нею загальнокримінального злочину. Класичним прикладом у такій ситуації є випадок генерала Нореги, який стосується міжнародного збройного конфлікту, проте чітко демонструє зазначене обмеження. Після припинення збройного конфлікту між США і Панамою головнокомандувача Панамської армії генерала Норегу не звільнили разом з іншими військовополоненими, а перевезли до США, де судили за торгівлю наркотиками – дію, яку він вчиняв ще до потрапляння в полон. У судовому рішенні зазначено, що оскільки відносно Нореги проводять кримінальне судочинство, норми МГП дозволяють утримувати його у США, незважаючи на факт припинення збройного конфлікту [20]. Таке затримання не є незаконним, оскільки ґрунтується на підставах, що

дозволяють утримувати особу як у мирний час, так і під час збройного конфлікту з причин, що не пов'язані зі збройним конфліктом.

Особа відбуває кримінальне покарання на підставі законного вироку суду, винесеного у звичайному порядку. Якщо підставою затримання особи, позбавленої свободи у зв'язку зі збройним конфліктом, є вчинення нею злочину, то таку особу держава може судити. І після винесення законного вироку підставою утримання особи вже буде саме вирок суду, а, отже, факт закінчення збройного конфлікту чи укладення мирної угоди жодним чином не впливатиме на строк її звільнення. З іншого боку, якщо особу затримано і засуджено за злочин, який вона вчинила в контексті збройного конфлікту (наприклад, захоплення державних установ і організацій тощо), то чи варто її звільнити? Однозначної відповіді на це питання немає, проте, як ілюструє практика Колумбії та Великої Британії, таких осіб звільняли або змінювали форму відбування їхнього покарання на ту, яка не передбачає позбавлення волі. Однак Ізраїль, наприклад, категорично відмовляється від схожої практики, отож таких осіб можна звільнити лише в загальному порядку [21, с. 13].

Особу звинувачують у вчиненні тяжкого злочину, що пов'язаний зі збройним конфліктом. Як зазначено вище, у випадках, коли особа вчинила злочин, пов'язаний зі збройним конфліктом, її можуть звільнити на підставі угоди про перемир'я чи мирного договору. Іншими словами, факт участі в збройному конфлікті, якщо особа не вчиняла інших протиправних дій, передбачає можливість її звільнення. Однак ситуація змінюється у випадку, якщо особа вчинила тяжкий злочин, зокрема, тероризм, убивство тощо. У таких випадках єдине, на що може сподіватися ця особа – це зменшення строку відбування покарання. Така практика видається логічною, оскільки покликана стимулювати учасників збройного конфлікту утримуватися від вчинення злочинів, а це, своєю чергою, сприятиме загальному забезпеченню законності в умовах збройних конфліктів. З іншого боку, у проекті ДП II 1977 р., який був розробленою МКЧХ, містилася стаття, що передбачала звільнення від покарання всіх осіб, які вчинили злочини в процесі збройного конфлікту, за винятком міжнародних злочинів. Однак статтю вилучили, оскільки, на думку більшості держав, вона провокуватиме виникнення збройних конфліктів [21].

Особу звинувачують у серйозному порушенні МГП чи іншому міжнародному злочині. Практика держав засвідчує, що особи, які під час збройного конфлікту вчинили злочин і були затримані, не підлягають звільненню. Це зумовлено тим, що у міжнародному праві утвердився принцип кримінальної відповідальності фізичних осіб за злочини, вчинені під час збройного конфлікту. Окрім того, міжнародне право встановлює обов'язок держави притягнути таку особу до відповідальності.

Стосовно затриманої особи отримано міжнародний ордер на арешт чи запит від держави чи міжнародного судового органу про екстрадицію (передачу) цієї особи. Трапляються випадки, коли стосовно затриманої особи розпочинають кримінальне провадження або виносять обвинувальний вирок національний чи

міжнародний суд. У таких випадках особу не звільняють, а передають стороні, яка звернулася з таким проханням.

Особливим видом звільнення осіб, затриманих у зв'язку з неміжнародним збройним конфліктом, є обмін. Цей вид звільнення не передбачений нормами МГП, отож регулюється в дуже обмеженому вигляді. На відміну від звільнення, яке відбувається у зв'язку з припиненням збройного конфлікту чи перемир'ям, обмін може відбуватися в будь-який час під час конфлікту. Обмін після припинення конфлікту можливий лише щодо осіб, яких не звільнили раніше і яких утримують на законних підставах (як згадувалося вище, усіх інших осіб необхідно звільнити негайно після припинення збройного конфлікту). Ще однією особливістю обміну є те, що до цих осіб не застосовують перелічені вище підстави для відмови у звільненні, тобто можливий обмін як особи, щодо якої проводять кримінально-процесуальні дії, так і засудженої особи, у тому числі особи, яку підозрюють у вчиненні серйозних порушень МГП.

Ще однією особливістю обміну є те, що можливим є обмін конкретними особами, тобто обмін може бути чітко персоналізованим [14]. Застосування такого способу звільнення осіб сьогодні породжує доволі багато питань і дискусій. Зокрема, без відповіді залишається питання, чи супроводжує обмін амністією (закриття кримінального провадження стосовно особи, яку підозрювали у вчиненні тяжкого злочину). Окрім того, чи можливим є обмін особами, яких підозрюють у вчиненні воєнних чи інших міжнародних злочинів? Чи можливим є обмін особами, які не хочуть бути обмінними тощо? Усі ці питання неможливо вирішити однозначно, оскільки існуюча практика є настільки різною, що унеможливорює запровадження міжнародного звичаю.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що кожна з воюючих сторін має обов'язок звільнити осіб, затриманих у зв'язку зі збройним конфліктом. Цей обов'язок впливає зі звичаєвих норм МГП. Під час вирішення питання щодо звільнення особи, затриманої у зв'язку з неміжнародним збройним конфліктом, слід враховувати такі моменти: звільненню підлягають усі особи, затримані у зв'язку зі збройними конфліктами неміжнародного характеру; зобов'язання звільнити таких осіб є безумовним; підставами для звільнення осіб, затриманих у зв'язку зі збройним конфліктом, є закінчення збройного конфлікту; перемир'я, укладення спеціальної угоди, яка передбачає звільнення затриманих осіб, акт амністії; звільнення осіб, затриманих у зв'язку зі збройними конфліктами, необхідно здійснити якнайшвидше з того моменту, як зникли підстави для такого затримання; звільненій особі необхідно гарантувати безпеку; звільнення та обмін затриманими майже завжди передбачають участь нейтрального посередника, яким дуже часто виступає Міжнародний комітет Червоного Хреста або інша неупереджена гуманітарна організація.

Сторона збройного конфлікту може відмовитися звільнити особу, затриману у зв'язку з неміжнародним збройним конфліктом за таких умов: а) щодо особи розпочато кримінально-процесуальні дії у зв'язку з вчиненням нею загальнокримінального злочину; б) особа відбуває кримінальне покарання на підставі законного вироку суду, винесеного у звичайному порядку; особу

звинувачують у вчиненні тяжкого злочину, що пов'язаний зі збройним конфліктом; особу звинувачують у серйозному порушенні МПП чи іншому міжнародному злочині; стосовно затриманої особи отримано міжнародний ордер на арешт чи запит від держави чи міжнародного судового органу про екстрадицію (передачу).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Давид Э. Принципы права вооруженных конфликтов : курс лекций, прочитанных на юридическом факультете Открытого Брюссельского университета / Э. Давид. – Москва : МККК, 2011. – 1144 с.
2. Калугин В. Ю. Пресечение нарушений в механизме имплементации международного гуманитарного права / В. Ю. Калугин, Д. В. Акулов. – Минск: Тесей, 2004. – 400 с.
3. Комментарий к Дополнительному протоколу от 8 июня 1977 года к Женевским конвенциям от 12 августа 1949 года, касающемуся защиты жертв вооружённых конфликтов немеждународного характера. – Москва: МККК, 2000. – 303 с.
4. Конвенция о законах и обычаях сухопутной войны 5 (18) октября 1907 года // Действующее международное право : в 3 т. – М. : МНИМП, 1996. – Т. 2.
5. Лисик В. Правовий статус Міжнародного комітету Червоного Хреста у міжнародному праві : монографія / В. Лисик. – Одеса : Фенікс, 2012. – 208 с. – (Серія «Міжнародне право»).
6. Мирное соглашение по Боснии и Герцеговине: положения, касающиеся МККК // Международный журнал Красного Креста. – 1996. – № 9. – С. 251–254.
7. Обычное международное гуманитарное право. Нормы. – Москва : МККК, 2006. – Т. 1. – 818 с.
8. Резолюція Ради Безпеки ООН від 16 грудня 1994 р.
9. Соглашение о всеобъемлющем политическом урегулировании Камбоджийского конфликта // Сборник международных договоров СССР и Российской Федерации. – Москва, 1994. – Вып. XLVII. – С. 38–57.
10. Соглашение о прекращении огня, боевых действий и мерах по урегулированию вооруженного конфликта на территории Чеченской Республики. Москва, 27 мая 1996 г.
11. 27th International Conference of the Red Cross and Red Crescent, Res 1.
12. Acuerdo entre el gobierno nacional y las FARC-EP (02 de Junio de 2001) // [Electronic source]. – Available at : <http://www.farcep.org/?node=2,1718,1>.
13. Agreement between the Government of Angola and UNITA, 7 October 1992
14. Akre G. Fighters in civil war // [Electronic source]. – Available at : <http://http://akre-internationalallaw.com>.
15. Council of Europe, Parliamentary Assembly, Res 1287.
16. Dind P. Security in ICRC field operations / P. Dind // The International Review of the Red Cross. – 1998. – № 323. – P. 340–341.

17. Eritrea Ethiopia Claims Commission. Eritrea's Claim 17 [Electronic source]. – Available at : // http://www.pca-cpa.org/ER17aaef.pdf?fil_id=144.

18. League of Arab States, Council, Res. 4938; OIC, Conference of Foreign Ministers, Res. 1/6-EX.

19. Military Manual of Germany/Practical guide to International humanitarian law. – Geneva : ICRC, 1998. – P. 37–45.

20. Noriega case U. S District Court. S. D. Florida. – 8 June 1990.

21. *Novic D.* War & Law. Naval law series. – London, 2009. – 168 p.

22. OSCE, Ministerial Council, Decision on the Minsk Process.

23. *Sahovic M.* La question de la liberation des prisonniers de guerre entre l'Irak et l'Iran / M. Sahovic. – AFDI, 1989. – 236 p.

Стаття надійшла до редколегії 21.12.2015

Прийнята до друку 25.12.2015

LEGAL IMPLICATIONS OF TERMINATION NON-INTERNATIONAL ARMED CONFLICT FOR THE PERSONS DEPRIVED OF THEIR LIBERTY

Volodymyr Lysyk, Sofia Olshanetska

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-41-99,
e-mail: vlysyk@gmail.com*

The article deals with the legal consequences that come to persons deprived of their liberty in relation to a non-international armed conflict after their termination. The authors attempt to prove that in modern international law formed an international custom according to which such persons shall be exempt. This exemption should cover the broadest possible range of persons, whether detained them in criminal proceedings or for security reasons (interned). Separately considered cases where detainees may be denied release, namely regarding the identity of the criminal proceedings conducted in connection with the commission of her general crime; a person serving a criminal punishment by lawful sentence of a court in the usual manner; a person accused of a serious crime that is related to the armed conflict; a person accused of a serious violation of humanitarian law or other international crimes; regarding detainee received an international arrest warrant or a request from a State or an international judicial body extradition (transfer).

Key words: Persons deprived of their liberty; non-international armed conflict; international humanitarian law.

**ЮРИДИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ПРЕКРАЩЕНИЯ
НЕМЕЖДУНАРОДНОГО ВООРУЖЕННОГО КОНФЛИКТА ДЛЯ ЛИЦ,
СВОБОДА КОТОРЫХ ОГРАНИЧЕНА В ЭТОМ КОНФЛИКТЕ**

Владимир Лысык, София Ольшанецка

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, Украина, 79000, тел. (032) 239-41-99,
e-mail: vlysyk@gmail.com*

Рассмотрены, юридические последствия для лиц, свобода которых ограничена в связи с немеждународными вооруженными конфликтами после их прекращения. Авторы делают попытку доказать, что в современном международном праве сформировался международный обычай, согласно которому такие лица подлежат освобождению. Отдельно рассмотрены случаи отказа таким лицам в освобождении.

Ключевые слова: лица, свобода которых ограничена; немеждународный вооруженный конфликт; международное гуманитарное право.